Rocznik IV (1922) Września, sobota, dnia 11-go sierpnia 1922 Numer pojedyńczy 10 mk.

Orędownik Wrzesiński

Wychodzi trzy razy tygodniowo i to co wtorek, czwartek i sobotę prócz dni świątecznych

Nakład i druk A. Prądzyńskiego Odpowiedzialny za część nieurzędową Andrzej Prądzyński we Wrześni

Organ urzędowy na powiat Wrzesiński

ABONAMENT: (na poczcie lub w administracji) kwartalnie 300 mk. : miesięcznie 100 mk.

№ 94

OGŁOSZENIA: za miejsce jedno-łamowe jeden milimetr w wyż 15,— mk. Telefonu № 389

Dział urzędowy

W myśl rozkazu M. S. Wojsk. L. 4280/Tj. Dep. X. z dnia 31 lipca 1922 r., powołuje się na 4 tygodnie ćwiczenia wojskowe nauczycieli szkół powszechnych, rocznika 1899.

Wszyscy wyżej wymienieni danego rocznika, bez względu na to, czy służyli przy wojsku lub nie, czy też wcale do przeglądu nie stawali, zgłoszą się w dniu 16 bm. o godz. 8-mej rano w P. K. U. Gniezno.

Powyższe do ogólnej wiadomości podaję. Organa policyjne względnie sołtysi i przewodniczący obszarów dworskich ze swej strony winni zawiadomić interesowanych o zarządzeniu P. K. U.

Września, dnia 9 sierpnia 1922 r.

L. dz. 7251/22 I. **Starosta.** Charkiewicz.

Ustawa

z dnia 4 kwietnia 1922 r. o obowiązku zarządu gmin miejskich dostarczenia pomieszczeń

(Ciąg dalszy z № 90.)

Art. 18. Za wydawanie petentom kart polecających (art. 11), za przydział im mieszkań (art. 12) oraz za przyjmowanie zażaleń mają zarządy gmin miejskich prawo pobierać od petentów, względnie od właścicieli lokali, opłaty w wysokości określonej przez siebie, a zatwierdzonej przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

Opłaty te wpływają do kas zarządów gmin.

Art. 19. W celu ułatwienia wykonania niniejszej ustawy zarządy gmin miejskich mogą wydawać za zgodą Ministra Spraw Wewnętrznych postanowienia obowiązujące, mocą których mają prawo:

1. zabraniać, by lokale, które przed wejściem w życie niniejszej ustawy były używane jako mieszkalne, były przeznaczone na inne cele, jak np. fabryki, warsztaty, składy, banki, lokale handlowe; 2. nakazać, by właściciele domów i posiadacze mieszkań zgłaszali do zarządu gminy, względnie do urzędu przezeń wyznaczonego, znajdujące się w ich domach lub mieszkaniach lokale, zaliczone przez niniejszą ustawę do kategorji nie zamieszkanych i niedostatecznie zużytkowanych; 3. zarządzić wreszcie, by w danej gminie odstępowanie praw najmu przez najmobierców osobom trzecim mogło się odbywać jedynie za uprzednią zgodą gminy.

Przekroczenie przepisów, zawartych w wydanych na podstawie niniejszego artykułu postanowieniach obowiązujących, będzie poczytywane za czyn karygodny narówni z przekroczeniem przepisów samej ustawy.

Niezastosowanie się zaś do postanowień obowiązujących, wydanych na podstawie punktów 1 i 3 niniejszego artykułu, pociągnie za sobą pondto zajęcie przez zarząd gminy odnośnego lokalu na cele, wskazane w art. 1 niniejszej ustawy/

Od orzeczeń zarządów gmin, wydanych na podstawie postanowień artykułu niniejszego, służyć będzie stronom prawo zażalenia i zaskarżenia w drodze określonej w art. 17 niniejszej ustawy.

Art. 20. Winni przekroczenia przepisów niniejszej ustawy lub rozporządzeń, na jej podstawie wydanych i przeciwdziałania im, ulegną, o ile czyn karygodny nie podlega surowszemu wymiarowi kary w myśl ogólnych postanowień karnych, karze grzywień w drodze administracyjnej od 500—100000 marek.

Aż do wydania szczegółowych w tym względzie przepisów, od których orzeczeń władz administracyjnych zapadłych w II instancji, odwoływać się można w ciągu 7 dni do właściwego sądu okręgowego, który rozstrzyga w ostatniej instancji, przy odpowiedniem zastosowaniu przepisów, dotyczących odwołania wyroków sądów pokoju (powiatowych).

Uchylenie orzeczenia administracyjnego z przekazaniem sprawy władzy administracyjnej do ponownego rozpatrzenia sprawy i wydania orzeczenia nie może nastąpić.

Wniesienie odwołania do sądu nie wstrzymuje wykonania kary, kara grzywien nie może być jednak w razie niemożności jej ściągnięcia zamieniona na karę aresztu przed uprawomocnieniem się wyroku.

W b. dzielnicy pruskiej obowiązuje ustęp pierwszy niniejszego artykułu, względem zaś właściwości władz powołanych do wymierzania kar i postępowania znajdują zastosowanie przepisy §§ 453—458 ust. o post. karnem.

Art. 21. Wszystkie władze, a w szczególności władze policyjne obowiązane są udzielać zarządom gmin miejskich, względnie urzędom, przez nie do wykonywania niniejszej ustawy powołanym, wszelkiej żądanej pomocy do wprowadzenia w życie ich postanowień, opartych na przepisach niniejszej ustawy.

(Dokończenie nastąpi.)

Z miasta i dalszych stron

Września, dnia 11-go sierpnia 1922 r.

* **Odezwa** rozpisana przez p. burm. Niestrawskiego we Wrześni trafiła do serc szczerze narodowego obywatelstwa wszystkich stanów miasta, pospieszono ochoczo do żniw i partje ochotnicze przechodzą z jednego majątku na drugi, ratując co można. Strejk od 3 dni maleje i nie oddziałują już na ludzi rozsiewane brednie jakoby rząd popierał strejk, a wojsko na to tylko rozdzielono po majątkach, aby bronić robotnika. Sytuacja w powiecie przedstawia się następująco: Z ogólnej ilości majątków w liczbie 61 strejkowało w 51 majątkach a w tych jeszcze w blisko połowie tylko częściowo. Nie uległo zarazie strejku tylko 10 majątków. Do środy wieczora było jeszcze 31 majątków ogarniętych strejkiem w całości lub częściowo, reszta majątków pracowała normalnie. Robotnicy co rozumniejsi przyjęli propozycje pracy w przybliżeniu o 50 procent wyższe. Jest nadzieja że zdrowy rozum ludu naszego zwycięży i do końca tygodnia ruch normalny w pracy po wsiach nastąpi.

* **Ze Środy donoszą:** Strejk rolny w Średzkiem wreszcie zakończono i to na warunkach pracodawców (50 proc. dokładki.) Robotnicy strejkują jeszcze tylko w 6-ciu majątkach. Strejk ten jest nieszczęściem: najpierw dla Polski, potem dla mieszkańców miast i niezamożnych a wreszcie dla robotnika samego, bo więcej stracił niż zyskał. Niechaj za to podziękuje prowodyrom, którym zawierzył ślepo. Obiecywali robotnikom pańską rolę, pańskie konie i bydło, a dali im los jeszcze gorszy niż przedtem. Żal nam serdecznie tych uwiedzionych i zbałamuconych, ale sami sobie winni, bo mają Chrześcijańskie Zjednoczenie Zawodowe, które uczciwie i rzetelnie pracuje a nie obiecuje cudzej roli, koni i bydła. Pokazuje się tutaj znowu, iż organizację i pracę opierać trzeba na odwiecznych stałych zasadach rzetelności. — Celem ratowania żniw najrozmaitrze miasta, także i w powiecie średzkim, podążyły w ślad Gostynia i pomagały przy pracach żniwnych w okolicy. Tak samo chętnie pomagali gospodarze, nie mogąc znieść widoku marnujących się żniw. W spólnem niebezpieczeństwie znalazły się więc obok siebie główne podpory kraju: ziemiaństwo, włościaństwo i mieszczaństwo i wspólnemi siłami się ratowało. Oby to było znakiem na przyszłość, że wyborczych żniwach tak samo ławą pójdziemy przeciwko wszelkim wywrotowcom.

* **Miejscowe Towarzystwo Sport.** piłki nożnej „Ekawera" które z początkiem bież. roku swoją pracę rozpoczęło, rozegrało w ubiegłą niedzielę, dnia 6 8 br., poraz pierwszy mattch footballowy z Klubem Sport. „Rozwój" w Słupcach. Z całego przebiegu gry wynika, że towarzystwo, cośkolwiek poniosło porażkę, stoi wobec wiele trudności, które pokonywać musi już na dość wysokim poziomie. Rokuje przeto jak najlepszą przyszłość. Zależeć to jednakże w pewnej mierze będzie od poparcia go przez miejscowe obywatelstwo, które o dobry rozwój towarzystwa dbać powinno. Wtenczas dopiero praca ta wyda obfity plon a towarzystwo tak miasto jak i powiat w świecie sportowym godnie reprezentować będzie. Wynik zawodów wyżej podanych: 3:0 nakorzyść Rozwoju. Następne zawody (Rewange Mattch) odbędą się we wtorek, dnia 15 sierpnia br. o godz. 4-tej po południu na boisku przed szkołą powszechną.

* **Wybór prezydenta** odbędzie się w Polsce w tydzień po ukonstytuowaniu się nowego sejmu i senatu, a więc w listopadzie lub w grudniu. Prezydenta wybiera wspólnie zgromadzenie narodowe, składające się z sejmu i senatu. Mów agitacyjnych według odnośnej ustawy wygłaszać nie wolno. Kandydata poprzeć musi conajmniej 50 posłów. O ile w głosowaniu nie wypadnie od razu absolutna większość, natenczas głosowanie powtarza się aż do skutku, lecz za każdym razem skreśla się tego, który uzyskał najmniej głosów. W razie równości głosów rozstrzyga los.

* **Podatek budynkowy** płatny będzie po raz pierwszy w roku bież. i to po 175 mk. od każdej marki podatku. Płaci się za rok 1921 i półrocze 1922 w jednej racie najpóźniej do 1. października. Szczegóły ogłoszą władze.

* **Sprostowanie P. K. K. P.** P. K. K. P. komunikuje: Z powodu wzmianek, obiegających w prasie, jakoby przyłapani we Lwowie przemytnicy złota Spitzer i Ecker byli agentami P. K. K. P., Polska Krajowa Kasa Pożyczkowa uważa za konieczne podać do wiadomości publicznej, że nie posługuje się żadnymi agentami do skupu złota i nie wydaje nikomu upoważnienia do tej czynności.

* **Zadania Z. O. K. Z.** Związek Obrony Kresów Zachodnich komunikuje: W przeświadczeniu o konieczności współpracy społeczeństwa kresów zachodnich z delegacją rządową do rokowań polsko-niemieckich z inicjatywy Z. O. K. Z. została stworzona komisja organizacyj społecznych dla spraw konwencji z Niemcami, w skład której weszli przedstawiciele najwybitniejszych organizacyj gospodarczych: prezesi Wielkopolskiej i Pomorskiej Izby rolniczej, prezes Izby handlowo-przemysłowej, prezes Zw. banków, prezes Zjednoczenia Producentów Rolnych, przedstawiciel Zjednoczenia Zawodowego Polskiego, prezes zarządu Z. O. K. Z. i szereg kooptowanych przez komisję kompetentnych jednostek. Komisja zorganizowała delegację, celem przedstawienia rządowi konieczności powołania w skład delegacji rządowej prócz rzeczoznawców, przedstawicieli kresów zachodnich, którzyby, współpracując, mieli zarazem pewien wpływ na decyzje delegacji oraz w tymże stopniu ponosili odpowiedzialność za ich konsekwencje. Pertraktacje, przeprowadzone z pełnomocnikiem rządu do rokowań polsko-niemieckich p. min. Olszowskim pozwalają żywić nadzieję, że desyderaty społeczeństwa kresów zachodnich zostaną uwzględnione.

Z życia Towarzystw

— **Miesięczne zebranie Tow. Zjednocz. Murarzy** we Wrześni odbędzie się w niedzielę 13. sierpnia rb. o godz. 2 po poł. w lokalu p. Janiszewskiego. O liczne i panktualne przybycie prosi Zarząd.

— **Wycieczka Tow. „Młoda Polka"**, odbyć się mająca w niedzielę 13. bm., odbędzie się w przyszłą niedzielę tj. 20. sierpnia br.

Składki i pokwitowania

Na rozesłane przez towarzystwo nasze swego czasu prośby o poparcie finansowe do pewnych obywateli miasta i powiatu tut. złożyli dotychczas niżej podani W. P. datki pieniężne: prezes towarzystwa p. Jan Witkowski z Wrześni 20000,— mk., p. Edward Grabski z Bieganowa 10000,— mk., p. major Szyfter z Gutowa Wielkiego 10000,— mk. Razem 40000,— mk. Ofiarodawcom tym składamy na tej drodze najserdeczniejsze podziękowanie.

Towarzystwo Sportowe Piłki Nożnej „Ekawera" ZARZĄD

Wiadomości różne

Piltz oficerem Legji honorowej

Warszawa, 9. 8. Dziś po południu przyjechał do Warszawy poseł polski w Pradze, p. Erazm Piltz. W kołach politycznych utrzymują, że p. Piltz niema już zamiaru powracać na swe stanowisko. Przed wyjazdem p. Piltza z Pragi tamtejszy poseł francuski wręczył mu wstęgę orderu „Wielkiego Oficera Legji Honorowej."

Pogłoski niemieckie

Berlin, 10. 8. „Temps" podaje wiadomość z Opola, jakoby poseł Korfanty stanął na czele kampanji przeciwko obecnemu rządowi polskiemu, domagając się przyznania autonomji dla polskiej części Górnego Śląska. Naczelnik Państwa miał zwołać z tego powodu Radę Ministrów, celem powzięcia energicznej akcji i propagandy. Wiadomość jest tak ujętą, jakoby żądanie autonomji wywołane zostało przez utrącenie p Korfantego z rządu.

Szajka spiwkowców komunistycznych

Warszawa, 9. 8. Dochodzenia w sprawie spisku komunistycznego Leona Toeplitza i towarzyszy dały olbrzymi materjał mimo, iż wszyscy aresztowani wypierają się uprawiania szpiegostwa wojskowego, przyznając się jedynie do roboty komunistycznej.

Śledztwo wykazało niezbite dowody szpiegowskiej działalności całej szajki. Sam Toeplitz nie zapiera się, że do Moskwy były wysyłane dokładne raporty o stanie i zamiarach agitacji komunistycznej w szeregach wojskowych. Raporty owe zawierały

dokładne dane o armji polskiej, o stanie liczebnym jej oddziałów i dyzlokacji, nastrojach wśród oficerów i żołnierzy itp.

Oskarżeni naiwnie tłomaczą się, że raporty przesyłali nie do sztabu sowjeckiego, lecz tylko do władz partyjnych w Moskwie, co wedle ich zdania nie jest szpiegostwem. Proces zapewnie odbędzie się dopiero w listopadzie.

Wyborcza spółka mniejszości

Wilno, 9. 8. „Kurjer" donosi, że Białorusini postanowili wziąść czynny udział w wyborach do Sejmu. W tym celu utworzony został blok mniejszości narodowościowych, stworzony z Białorusinów, Ukraińców, Niemców, Czechów, Rosjan i Żydów. W tych dniach powstał komitet wyborczy.

Konferencja nadbałtycka

Ryga, 7. 8. W dniu 12 bm. odbędzie się pod przewodnictwem p. min. spraw zagranicznych konferencja wszystkich posłów łotewskich w krajach bałtyckich i Polsce.

O polskie dzwony

Moskwa, 10. 8. Min. Olszewski, prezes delegacji polskiej w komisjach mieszanych reewakuacyjnej i specjalnej wyjechał do Niższego Nowogrodu i Sorjanowa w sprawie ewakuowanych dzwonów. W Sorjanowie stwierdził, że jest tam około 1500 dzwonów, zwiezionych celem przetopienia. W swoim czasie, kiedy delegacja polska protestowała z powodu wywiezienia dzwonów do Sorjanowa, sowjety stwierdziły, że z ewakuowanych dzwonów tam wywieziono conajwyżej kilka. Okazało się to nieprawdą. Jest to nowem naruszeniem traktatu ryskiego.

Kongres górników przeciw wojnie

Eilwese, 10. 8. Międzynarodowy kongres górników w Frankfurcie nad Menem wypowiedział się za strajkiem generalnym w razie wybuchu wojny.

Rozłam Rzeszy niemieckiej

Monachjum, 9. 8. W kołach politycznych utrzymuje się pogłoska, że pełnomocnicy politycznych partyj badeńskich zabiegają o odłączenie Palatynatu od Bawarji i złączenia jej z Badenją oraz Hesją i sondują w tym kierunku opinję w Palatynacie.

Aerodromem z Berlina do Moskwy

Moskwa, 10. 8. Na aerodromie moskiewskim puścił się samolot „Junker", który w ciągu 10 godzin i 10 minut bez lądowania dokonał lotu z Berlina do Moskwy, tj. 1800 wiorst prostej linji, lecąc szybkością 170 wiorst na godzinę. Samolot przywiózł pocztę zwykłą i dyplomatyczną.

Mord polityczny w Belgradzie

Eilwese, 10. 8. Z Belgradu donoszą o mordzie politycznym, dokonanym przez nieznanego sprawcę na serbskim deputowanym radykalnym Gavrilowicu.

Walki z powstańcami

Eilwese, 7. 8. Atak na główną siedzibę powstańców Cork rozwija się. Główna kwatera De Valery Kilmaneck znajduje się w przededniu kapitulacji. W Dublinie przyszło znowu do gwałtownych walk ulicznych.

Nieszczęście kolejowe

St. Louis, 7. 8. Miała tu miejsce katastrofa kolejowa, wywołana zderzeniem się ekspresu z pociągiem lokalnym. Ofiarą katastrofy padło 60 zabitych oraz z górą 100 rannych.

Powodzie w Anglji

Leafield, 9. 8. W ciągu 3 ostatnich dni w całej Anglji panowały wielkie ulewy, które spowodowały wylewy rzek i strumieni i poczyniły na polach znaczne spustoszenia.

Cena soli potasowych

Eilwese, 9. 8. Państwowa rada dla spraw soli potasowych uchwaliła podwyższenie ceny za kali o 30 procent od 9. bm.

Zatarg serbsko-bułgarski

Eilwese, 10. 8. Do Sofji nadeszła nota rządu jugosłowiańskiego, domagająca się usunięcia wszystkich urzędników i oficerów ze strefy granicznej i rozwiązania wszystkich macedońskich stowarzyszeń dobroczynnych, ponieważ te ostatnie popierają bandy macedońskie. Koła polityczne w Sofji jednomyślnie żądania te odrzucają. Prasa serbska grozi blokadą handlu bułgarskiego przez Serbję, Grecję i Rumunję.

Powrót dawnych paszportów

Moskwa, 10. 8. W Rosji sowjeckiej zamiast książeczek robotniczych wprowadzone zostaną ponownie paszporty dawnego typu.

Morderstwa bolszewickie

Moskwa, 10. 8. Wcik odrzucił podanie o ułaskawienie skazanego na śmierć metropol. Benjamina.

Moskwa, 10. 8. Trybunał moskiewski skazał na śmierć 13 oficerów, w tej liczbie 2 kobiety. WCIK zatwierdził powyższy wyrok, postanowił jednak opóźnić jego wykonanie.

Moskwa, 10. 8. W procesie eserów Krylenko zakończył swą mowę słowami: Wyrok może być tylko jeden: rozstrzelanie wszystkich bez wyjątku i żąda zastosowania najwyższego stopnia kary.

Gendelmann w swem przemówieniu porównał proces eserów z procesem komunisty Dąbala w Polsce. Polski rząd burżazyjny stanął o całe niebo wyżej od komunistów. W procesie Dąbala z ogólnej liczby 68 świadków 40 było wezwanych przez oskarżonego a z pośród 40 naszych świadków rząd powołał zaledwie 24, ale i z tej liczby większa część pomimo naszach próśb nie była wcale badana. Podczas procesu Dąbala wśród publiczności byli komuniści, tutaj na sali niema ani jednego eserowca. Proces polski dawał gwarancje prawne, tutaj sprawa toczy zię w kierunkach daleko odbiegających od wszelkich pojęć o prawie i sprawiedliwości.

Z powodu tak licznie nadesłanych i osobiście mi złożonych życzeń na dzień 1. sierpnia r. b. mego złotego jubileuszu nauczycielstwa jest mi nie możebnym każdemu z osobna podziękować, a mianowicie J. Em. Ks. Kardynałowi Dr. Dalborowi, Przewielebnemu Duchowieństwu, p. Hr. Mańkowskim, p. Władysł. Reymontowi, Stowarzyszen. Młodzieży Polskiej — męskiej i żeńskiej, oraz p. Kolegom, w obec tego składam na tej drodze wszyskim moje jak najserdeczniejsze podziękowanie

BÓG ZAPŁAĆ!

Winnagóra, dnia 6. sierpnia 1922.

ANTONI MIKOŁAJEWSKI, nauczyciel.